

Nr 221.

Av herr Nilson i Spånstad m. fl., om beredande av ersättning av statsmedel för skador som vållats enskilda personer genom förseelser av patienter på sinnessjukhus m. fl. vårdanstalter.

Under de senare åren har samhället i alltmer ökad omfattning sökt hjälpa sådana personer till rätta, som i ett eller annat avseende misslyckats att finna sig till rätta i samhällslivet. Det har lagts upp sådana riktlinjer för den samhälleliga vården av olika grupper av sådana människor, att man genom deras tillämpning skulle söka att så vitt möjligt skapa dugliga samhällsmedborgare av dem, som begått kriminella handlingar under sjukliga inflytelser av skilda slag. I många fall har denna samhällsvård också lyckats med sin uppgift.

Det bör emellertid icke fördöljas, att de under senare tid tillämpade mera humana metoderna för uppfostran och vård ibland medfört vådor för laglydiga medborgare. På grund av den relativa frihet de på sinnessjukhus, skyddshem och skolhem intagna äga, kunna de komma i kontakt med den kringboende allmänheten, och inte sällan leder detta till att skador till såväl liv som egendom åsamkas laglydiga medborgare. Likaså händer det esomoftast att på dylika anstalter intagna personer rymma därifrån och bege sig ut på stöldturnéer i landet eller göra sig skyldiga till våldsdåd, till och med mord eller dråp. Man får ibland höra den uppfattningen föras till torgs, att rättssäkerheten försämrats efter genomförandet av de moderna metoderna för uppfostran och vård. Säkert är i varje fall, att åtskilliga av de brott mot liv och egendom, som förövats under senare tid, begåtts av personer, som omhändertagits av samhället för vård.

Enligt vår mening har denna modernare anstaltsvård i många fall lett till goda resultat, men å andra sidan kunna vi inte heller förneka den fara, som ligger däri, att den minskade säkerheten till liv och egendom kan leda till att opinionen vänder sig mot denna humaniserade vård. Detta kan lända till skada för de personer, som genom denna vård lyckats övervinna sin missanpassning till samhället och inordnats som lojala medborgare i detta.

Det är givetvis förenat med mycket stora svårigheter att finna en utväg för att lösa dessa svårigheter. Att helt undanröja dem torde vara ogörligt, men åtskilligt borde kunna göras för att minska de olägenheter, som följa med den friare anstaltsvården. Vi vilja här peka på en utväg. Man borde kunna ordna så att ersättning av statsmedel utan-

ordnades för sådana skador, som kunna uppskattas i penningar och som begåtts av personer, som varit intagna på de vårdanstalter det här gäller. Givetvis måste det kunna ledas i bevis, att brottet förövats just av sådana personer, som villkorligt frigivits eller rymt från dylika anstalter och vårdhem. Det torde inte råda mer än en mening om att därest nu praktiserade metoder för vården skola tillämpas i fortsättningen — och häremot vilja vi icke rikta några invändningar — komma laglydiga medborgare att tillfogas skador och förluster även av ekonomisk art i betydande omfattning. Det borde vara en rättvisesak att söka förhindra att strävandena att anpassa ej fullt friska eller eljest svårfostrade individer till det regelbundna samhällslivet icke leda till skador för allmänheten. Från denna utgångspunkt ha vi kommit till den uppfattningen, att det inte är mera än rätt och billigt att staten ersätter de förluster och skador, som bevisligen vållats enskilda personer genom förseelser och brott av dessa personer. På vad sätt ersättningsskyldigheten bör ordnas torde böra göras till föremål för utredning.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag i den fråga, som här ovan berörts.

Stockholm den 21 januari 1947.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Ivar Johansson
i Mysinge.

Gustaf Svensson
i Vä.
